Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Faustino Larrañaga Ugarteburu Arando

Eibar, Gipuzkoa (1904-2007)

Aurkibidea

Biografia

Aita Barinagakoa (Markina) zuen eta ama Gerrikaizkoa. Aginagara ezkondu ziren, eliza ondora, eta bertan jaio zen Faustino 1904an. Zortzi anai-arrebatatik zaharrena, urte bi zituela "Arando Aurtena" baserrira joan ziren bizitzera, eta hantxe bizi izan da 80 urtean. Auzo bereko Josefa Ugarteburu Azpiazurekin ezkonduta, alaba bakarra izan zuten. 80 urte inguru zituela, alargunduta, alabaren etxera jaitsi zen bizi izatera; hala ere, egunero igo izan da baserrira (oinez) 90 urte bete arte. Baserritarra ogibidez, egur-ikatza eramaten zuen Eibarko tailerretara sua egin eta pistolaginak burdina tenplean ipintzeko. "Drogetenitturrin", Ermua eta Mallabiko herri aldizkarian, bere 100. urtebetetzearen aitzakiarekin elkarrizketa egin zitzaion "Danerako lain urte dakat" izenburuarekin. Ermuan hil zen 102 urteak beteta.

Zintak

AB-300

- **Proiektua**: Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2001-11-29
- **Iraupena**: 93 min
- **Euskarria**: Hi8
- **Kodifikatzailea**: Unamuno, Arianne

EIB-009

- **Proiektua**: Ermuko eta Mallabiko "Drogetenitturri" aldizkaria
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Gonzalez, Esti
- **Data**: 2004-08-25
- **Iraupena**: 120 min
- **Euskarria**: Mini Disc
- **Emalea**: Gonzalez, Esti

Pasarteak

1. Arando baserriak

- **Erref**: AB-300/004
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:05:46. **Bukatu**: 00:07:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Arando baserriak lau dira: Arandobarrena, Arandoaurtena eta Arandoguena hilara batean, eta gero Arando Etxebarri; Arando Iturralde beheratxoago dago. Orain zainduta daude baina ez da inor bizi.

2. Gazta zelan egiten zuen

- **Erref**: AB-300/006
- **Iraupena**: 0:03:45. **Hasi**: 00:08:29. **Bukatu**: 00:12:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Ehun ardi inguru izaten zituen aitak. Gazta nola egiten zuen ondo azaltzen du. Legarra eta gaztanontzia zer izaten diren kontatzen du. Keak kolorea ematen dio gaztari. Kerizpetan eduki behar izaten da gazta, ez zartatzeko.

3. Ikatz lanak; Arandoguena erre zenekoa

- **Erref**: AB-300/008
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:13:57. **Bukatu**: 00:17:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

Laburpena:
Ikatza egiten zuen. Azkenengo txondorra egin zuenean, laurogei zaku bete ikatz jaso zuen. Eibarren gurdiekin eramanda saldu eta Abadiñoko feriara joan zen. Gurdia apurtu zitzaionekoa kontatzen du. Aita zenarekin ikasi zuen ikatza egiten. Agiñagan ikatza egiten zuen aitak, ugazabarentzako erdia eta etxerako beste erdia hartuta. Arandon, etxerako egiten zuen. Basoan egiten zuen txondorra. Arandogueneko etxea erre zenekoa kontatzen du, abeletxean erabat hoztu gabeko ikatza gordetzearren.

4. Baserriak sarri erretzen ziren; ermandadea

- **Erref**: AB-300/009
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:17:17. **Bukatu**: 00:19:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Arando Iturralde ere suak hartu zuela kontatzen du. Kortara kandelarekin joan behar izaten zuten eta zerbaitek su hartzea erraza izaten zen. Bera jaio zen etxea, Agiñagakoa, erabat erre zen. Erretako etxea kontratista baten esku lagatzen zen eta zor handiak egin behar izaten ziren. Ermandadea egoten zen laguntzeko.

5. Ikatza zelan egiten zuen

- **Erref**: AB-300/010
- **Iraupena**: 0:04:28. **Hasi**: 00:19:11. **Bukatu**: 00:23:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

Laburpena:
Ikatza zelan egiten zuten ondo azaltzen du. Hamabost egun inguru behar izaten zuten egurrek egosten. Pagoa izaten zen onena; artea biziegia izaten zen fundiziorako. Lantzean behin betegarria sartu egin behar izaten zitzaion. Txondorraren barrura ez hondoratzeko, ohol baten gainean jartzen zen. Txosnatxo bat egin eta bertan ematen zituen egunak.

6. Oinaztarriak jota

- **Erref**: AB-300/011
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:23:39. **Bukatu**: 00:25:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Ikatza egiten zuten lekuan, oinaztarriak gizona hil zuenekoa kontatzen du. Beste behin etxeko horma bat oinaztarriak jo zuenekoa kontatzen du.

7. Oinaztarria, tximista eta haize motak

- **Erref**: AB-300/012
- **Iraupena**: 0:04:32. **Hasi**: 00:25:37. **Bukatu**: 00:30:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Oinaztarria eta tximista zertan bereizten dituen azaltzen du. Haize motak azaltzen ditu: "ifarra", "nordia", "itsas-haizie", "mendebala", "hegoia"...

8. Ama zenaren taloak

- **Erref**: AB-300/014
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:32:01. **Bukatu**: 00:33:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Artoa eta garia etxe denetan egiten zen. Ama zenak taloak erretzen zituen, buelta emateko gora jaurtita.

9. Orduko errotak eta ogi motak

- **Erref**: AB-300/015
- **Iraupena**: 0:05:26. **Hasi**: 00:33:49. **Bukatu**: 00:39:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Agiñagan bertan zegoen errota, Zubia izenekoa. Legea etorri eta errota txikiak kendu zituztenean, Markinara joan behar izaten zuten errotara. Eibarren Apalategikoa gelditu zen, luzaro. Errotatxo, Agiñagako Orbe baserriaren ondoan zegoen. Faustino sarritan joan behar izan zen errotara, asto gainean. Errotariari bost libra lagatzen zizkioten; "lakia" esaten zitzaion. Artoa eta ogia egiten zituzten labean, baita tremes izeneko ogiak ere. Irina galbahetik pasatzen zuten, ogia egin aurretik.

10. Berrizen linuetxea

- **Erref**: AB-300/017
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:39:47. **Bukatu**: 00:41:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Lihoa (linua) eta ehuleak

Laburpena:
Gariak zituen lanak azaltzen ditu. Lihoa ikusita dagoela dio. Berrizen "Linuetxea" zegoela dio: jendeak lihoa eramaten zuen hara eta izarak-eta egiten zizkieten.

11. Narruzko abarkak zelan josten diren

- **Erref**: AB-300/019
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:44:54. **Bukatu**: 00:46:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:
Lehenago narruzko abarkak ere etxean josten ziren: behi-narrua luze ipini, sikatzen laga, narru zatia ebagi, zuloak egin eta jostuhalarekin abarkak josi. Agiñagako sakristauak ere josten zituen abarkak.

12. Palankaria

- **Erref**: AB-300/021
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:48:39. **Bukatu**: 00:49:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
"Palankarixa"ri buruzkoak aipatzen ditu; bost kiloko palanka jaurtitzen omen zuen baina ez zuen jokatu nahi izaten. Haren aita omen zen jokalari hobea.

13. Ardoa, baba gorriak, esnea, taloa eta artoa egunerokoan

- **Erref**: AB-300/025
- **Iraupena**: 0:03:42. **Hasi**: 00:52:38. **Bukatu**: 00:56:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:
Lehen ardo beltza edaten zen asko, zahagiak etxera eramanda. Baserrian egindako sagardoa maskala zela lanerako dio. Bera jaio zen etxean sagardoa egiten zuten Agiñagan. Baba gorria asko jaten zuten; esnea zopekin, taloa edo arto-errea esnearekin ere bai. Zezeina ere izaten zuten eta txerria urtero hiltzen zuten. Esaera zaharra botatzen du:" txarrixa hiltteko astie eta ezkontzeko astie, onenak".

14. Eskolan abarkak josi eta pilotan; beste askorik ez

- **Erref**: AB-300/026
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:56:20. **Bukatu**: 00:59:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolara Agiñagara joaten zen, "Sakristau zaharra" maisu zutela. Gero eskola egin zuten eta maistrak joaten ziren. Abarkak josi eta pilotan aritzen ziren. Irakurtzen eta idazten ikasi zuten baina erdaraz ez zuten ikasi; Barinagakoek erdaraz ikasi zutela dio.

15. Aste Santuan sua eta ura bedeinkatzen ziren

- **Erref**: AB-300/028
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 01:01:19. **Bukatu**: 01:03:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Aste Santuko egunak egun handiak izaten ziren. Eguen Santu eguna garrantzitsua izaten zen Agiñagan. Ura eta sua bedeinkatzen ziren.

16. Lehengo zaharren bizimodua

- **Erref**: AB-300/031
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 01:05:26. **Bukatu**: 01:08:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Sorgin kontuak aipatzen ditu; lapurrak bertan egoten zirela dio. Lehengo zaharrek ardoa edan eta elkarrekin borrokan ere egiten zutela dio, baita elkarri probak ipini ere, diru pixkaren bat jokatuta. Oinutsik ibiltzen ziren mendian haiek.

17. Arando inguruko erreka eta iturriak

- **Erref**: AB-300/034
- **Iraupena**: 0:03:19. **Hasi**: 01:13:38. **Bukatu**: 01:16:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:
Arando inguruko erreka eta iturriak aipatzen ditu: "Goiko itturrixa" (bidea egin zutenean apurtu zuten), "Beheko itturrixa", Arando erreka (beraiek egindakoa), Urko erreka, Agiña erreka.... Zubixa errota inguruan egiten dute bat Urko errekak eta Arando errekak.

18. Urko mendian dauden leku izenak

- **Erref**: AB-300/035
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 01:16:57. **Bukatu**: 01:19:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:
Urko mendiaren ondoan dauden leku-izenak aipatzen ditu: Zabaleta, Kantera, Azuntza (Maillabiko gorengo etxea), Urkoko etxea (Ermuko gorengo etxea)...

19. Perretxikotan sarri; urritxa, urdina, saltsak, susak...

- **Erref**: AB-300/036
- **Iraupena**: 0:03:53. **Hasi**: 01:19:19. **Bukatu**: 01:23:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila

Laburpena:
Makina bat perretxiko batutakoa dela dio. Urritxa eta Urdina batzen zituen. Lehen onddoa zer zen ez zekiten. Saltsak, susak... aipatzen ditu. Susak saldu ere egiten zituen. Etxe inguruan ere irtetzen ziren susak, karea zabaltzen zuten lekuan.

20. Karea zelan egiten zuten

- **Erref**: AB-300/037
- **Iraupena**: 0:04:51. **Hasi**: 01:23:12. **Bukatu**: 01:28:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Karobiak eta elurzuloak

Laburpena:
Karobia zeukaten etxaburuan. Astoarekin ekartzen zuen kareharria Urkotik. Arandoko etxaburuan karobi-zulo bi zeuden. Karea zelan egiten zen kontatzen du. Arte egurra ona da karea erretzeko. Gau eta egun zaindu behar izaten da. Lurra garbitzeko erabiltzen zen karea, kokoak hiltzeko. Gariarentzat ardi simaurra ona izaten zela dio.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-07

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com